

Kozma Ahačič

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Zgodovinski podatki v slovarju sodobne slovenščine

Prispevek kritično opisuje možne vire za zgodovinske podatke v spletni različici slovarja sodobne slovenščine. To so baza *Jezikovni viri starejše slovenščine*, *Korpus knjižnih del 16. stoletja*, digitalizirani slovar Maksa Pleteršnika iz let 1894–1895, *Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja* in *Slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*.

Summary

The paper has sought to critically describe the potential sources for historical data in the web-based dictionary of contemporary Slovene language, i.e. *Jezikovni viri starejše slovenščine*, *Korpus knjižnih del 16. stoletja*, the digitalised Slovene-German dictionary of Maks Pleteršnik (1894–1895), *Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja* and *Slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*.

Ključne besede: zgodovinski slovar, 16. stoletje, Maks Pleteršnik

Keywords: historical dictionary, 16th century, Maks Pleteršnik

Slovenščina še nima zgodovinskega slovarja, kakor ga lahko najdemo pri večini drugih evropskih narodov (prim. npr. Grimmov slovar za nemščino [<http://dwb.uni-trier.de/>], ki je nastajal celo stoletje). Izdelava takšnega slovarja je namreč glede na izdelavo slovarjev sodobnega jezika specifična zaradi neenotnosti in s tem težje obvladljivosti korpusa (Bennett et al. 2013). To prinaša pred sestavljalca koncepta slovarja v digitalnem okolju, ki omogoča večjo povezljivost različnih virov, precejšen izziv, saj se težko ravna po rešitvah v spletnih slovarjih nekaterih drugih jezikov. V prispevku bomo zato opozorili na nekaj virov, iz katerih bi v spletni različici slovarja vendarle lahko črpali nekatere podatke. Ob tem si bomo ogledali tudi njihove prednosti in slabosti.

1 Jezikovni viri starejše slovenščine

Korpus, ki je nastal v okviru projekta *Jezikovni viri starejše slovenščine* (<http://nl.ijs.si/imp/>, Erjavec 2012, Erjavec in Jelovšek 2013), prinaša tudi podatke s približki pomenov nekaterih besed in njihovimi pojavitvami. Vendar ta korpus za rabo v slovarju še ni primeren, saj za obdobje do 19. stoletja ni relevanten, z njim pridobljeni podatki pa bi uporabnika bolj zavajali kot informirali tako glede pomena kakor tudi glede pojavitev in pisnih različic posameznih besed. Temeljni problem korpusa je zaenkrat v njegovi neuravnoteženosti glede števila besedil iz 16., 17. in 18. stoletja v primerjavi s številom besedil iz 19. stoletja. Za 16. stoletje vsebuje namreč le vzorčno število strani iz *Biblije* Jurija Dalmatina (1584), za 17. stoletje vzorčno število strani iz dela *Sacrum promptuarium* Janeza Svetokriškega (1695), iz 2. polovice 18. stoletja pa vsebuje le 14 del (od skupaj 658 del). Del iz 1. polovice 18. stoletja ne vsebuje. V prihodnje bi bilo tako treba ta korpus dopolniti z gradivom iz 16., 17. in 18. stoletja ter ga za 19. stoletje še nekoliko zvrstno uravnotežiti. Treba bo premisliti tudi, kaj storiti s homonimi, ki izkazujejo različne slovnične značilnosti (npr. glagolski vid). Če omenimo le značilno dilemo:

glagol *pasti* je obdelan v treh razdelkih kot dvovidski, nedovršni in dovršni, čeprav ob ločevanju dovršnih in nedovršnih glagolov kategorija dvovidskosti ni potrebna; poleg tega so pod razdelek *dovršni* napačno uvrščeni tudi nedovršni primeri.

Drugi izziv za prihodnje delo je *Besedišče*, ki je nastalo v okviru tega projekta. Za bodočo slovarsko (oziroma slovaropisno) rabo ga bo treba konceptualno še precej dopolniti. Osnovni princip izdelave *Besedišča* je bil namreč naslednji: na podlagi ročno označenega korpusa so bile določene besede, ki imajo različen zapis kot današnje in/ali ki so danes »zastarele«: tem je pripisana tudi »sodobna ustreznica ali razlaga«. Tak koncept nam žal ne omogoča sledenja pomenskim premikom pri besedah, ki jih rabimo še danes, pri »zastarelih« besedah pa nam ne daje informacije, ki bi bila primerna za vdelavo v slovar. Pomenski približki so namreč napaberkovani iz najrazličnejših virov (SSKJ, Pleteršnik, Latinsko-slovenski slovar itd.) in sežejo različno globoko v pomen.

Za slovaropisca bi bila nasprotno uporabna baza, ki bi opremila pojavitve posameznih besed po natančno določenih pomenskih kriterijih. Sinonimni približki bi morali imeti vsaj oznako številke pomena v priročniku, s pomočjo katerega so bili narejeni. Zaenkrat bi se bilo najbolje omejiti samo na SSKJ, Pleteršnika ter na lastno analizo preostalih besed. Označiti bi bilo treba vse besede, ne samo tistih, ki jih je izdelovalec *Besedišča* ocenil za zastarele.

Tudi kvaliteta opisov je zaenkrat še nezadostna in najverjetneje izhaja iz pomanjkljivega koncepta ali iz tega, da so besedje označevali manj izkušeni, neizkušeni ali podizobraženi izvajalci. Tako naletimo na vrsto nedoslednosti. Naj navedem le nekaj tipičnih primerov iz paberkovalnega pregleda prvih gesel črke B:

bagor ima sinonimno ustreznico 'škrlat', *bagur* pa 'purpur', čeprav imata besedi isti pomen;

balena ima po latinsko-slovenskem slovarju sinonimno ustreznico 'kit', čeprav je iz primerjave z Luthrovo predlogo in z drugimi pojavitvami razvidno, da je bil pomen še nedoločen, torej 'velika morska riba';

barantišče je bilo na podlagi konteksta označeno kot 'borza', čeprav je iz konteksta razvidno, da se pomen 'borza' lahko nanaša zgolj na besedno zvezo *dnarno barantišče*: »Za nas sicer, ki ne hodimo v dunajsko dnarno *barantišče*, kjer se vsaki dan cena obligacij in družega papirnatega dnarja /.../«;

pri samostalniku *bart* ni jasen kriterij za razmejitev med moškim in ženskim spolom;

pri pridevniku *bel* stoji razlaga pojavitve ('najbolj bel'), namesto da bi bila razložena iztočnica ('bel');

pri glagolu *beliti* ne stoji sinonimna ustreznica, ampak razlaga iz SSKJ: 'dodajati jedem maščobo';

istovrstni iztočnici *belja* in *beloba* sta razloženi različno: 'belilo' in '(svinčena) bel', čeprav gre za povsem vzporedne primere, npr.: »drobno semletega mešajo s svinčeno *beljo*« – »iz Celovca je v razstavo djal raznih sort svinčene *belobe* in jekla«; pri obeh primerih gre seveda za terminološko besedno zvezo, ki označuje 'iz svinca pridobljen prah za oljnato umazano belo barvo'; poleg tega beseda *bel* v razlagi '(svinčena) bel' ni sodobna ustreznica;

iztočnici *besedovati* je dodan sinonimni približek 'govoriti', čeprav sta jasno izkazana tudi pomena 'zagovarjati, zastopati (koga)' [»Veliko befedi s' dvojnim s. Addosser, sadeti na ram, avocasser, *befédvati*, bois seau, mérnik, to je, franzoski mernik /.../« ter 'besedčiti' [»Naše čutila in občutki sploh so vsi drugačni, kakor pri sužnjih; nikakor se me z sužnjimi primerjati ne moremo«, beseduje lahkomišljena gospa«];

pod iztočnico *blagodaren* sta uvrščeni dve različni besedi blagodarjen (s pomenom 'blagoslovljen') in blagodaren (s pomenoma 'radodaren' in 'blagodejen'); za vse našete pomene so izpričani primeri, kljub temu pa so vsi primeri uvrščeni pod pomen 'blagoslovljen'.

Omenjeni korpus ima tako velik potencial, ki pa je zaenkrat še neizkoriščen.

2 Korpus knjižnih del 16. stoletja

Na dolgi rok bo predstavljal dobro dopolnitev temu korpusu korpus vseh slovenskih knjižnih besedil 16. stoletja, ki ga pripravljamo na Inštitutu za slovenski jezik in ki bo, ko bo končan, takoj in v polni meri odprto dostopen.

V korpusu bodo na voljo v obliki xml prepisana naslednja besedila (po kronološkem vrstnem redu):

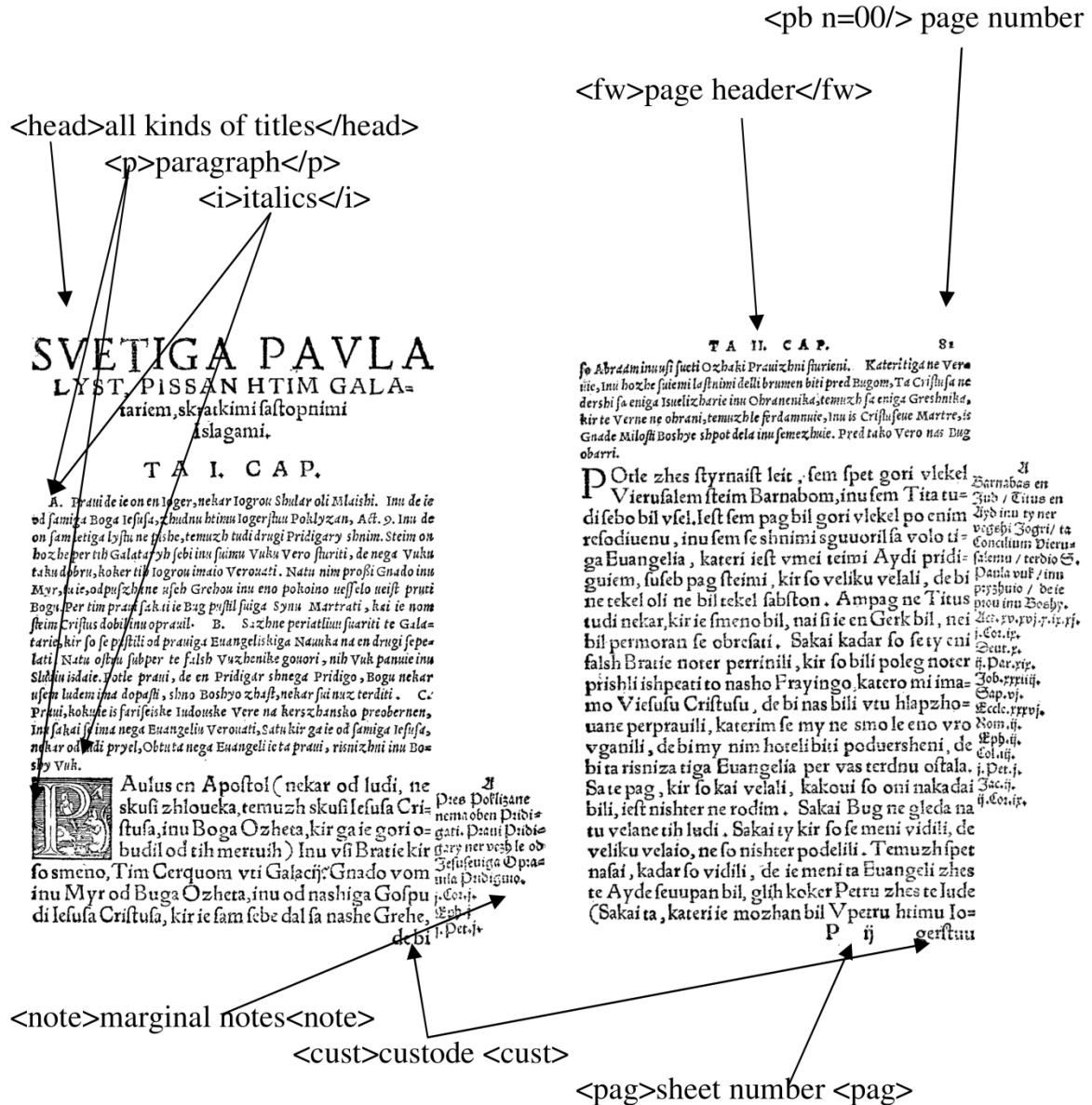
- Trubar, Primož, 1550: *Catechismus*. Schwäbisch Hall.
- Trubar, Primož, 1550: *Abecedarium vnd der klein Catechismus*. Schwäbisch Hall.
- Trubar, Primož, 1555: *ABECEDARIVM*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1555: *CATECHISMVS*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1555: *TA EVANGELI SVETIGA MATEVSHA*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1555: *ENA MOLITOV TIH KERSzhenikou*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1557: *TA PERVI DEIL TIGA NOVIGA TESTAMENTA*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1557: *TA SLOVENSKI KOLENDAR*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1558: *EN REGISHTER*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1560: *TA DRVGI DEIL TIGA NOVIGA TESTAMENTA*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1561: *SVETIGA PAVLA TA DVA LISTY*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1562: *ARTICVLI OLI DEILI, TE PRAVE STARE VERE KERSZHANSKE*. Tübingen.
- ENE DVHOVNE PEISNI*, Tübingen, 1563.
- Trubar, Primož, 1564: *CERKOVNA ORDNINGA*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1566: *Ta Celi Pfalter Daidou*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1566: *ABECEDARIVM, OLI TABLIZA*. Tübingen.
- Krelj, Sebastijan, 1566: *OTROZHIA BIBLIA*. Regensburg.
- Trubar, Primož, 1567: *TA CELI CATEHISMVS*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1567: *SVETIGA PAVLA LYSTVVI*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1567: *ENA DVHOVSKA PEISSEN SVBPER TVRKE*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1567: *ENI PSALMI, TA CELI CATEhifmus*. Tübingen.
- Krelj, Sebastijan, 1567: *POSTILLA SLOVENSKA*. Regensburg.
- Trubar, Primož, 1574: *TA CELI CATEHISMVS*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1575: *Try Duhouske peifsni*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1575: *CATEHISMVS SDVEIMA ISLAGAMA*. Tübingen.
- Dalmatin, Jurij, 1575: *JESVS SIRAH*. Ljubljana.
- Dalmatin, Jurij, 1576: *PASSION*. Ljubljana.
- Trubar, Primož, 1577: *NOVIGA TESTAMENTA PVSLEDNI DEIL*. Tübingen.
- Juričič, Jurij, 1578: *POSTILLA*. Ljubljana.
- Dalmatin, Jurij, 1578: *BIBLIE, TV IE, VSIGA SVETIGA PISMA PERVI DEIL*. Ljubljana.
- Tulščak, Janž, 1579: *Kerfzhanske LEIPE MOLITVE*. Ljubljana.
- Trubar, Primož, 1579: *TA PERVI PSALM SHNEGA TRIIEMI ISLAGAMI*. Tübingen.
- Dalmatin, Jurij, 1579: *TA CELI CATEHISMVS*. Ljubljana.
- Dalmatin, Jurij, 1580: *PERVE BVQVE MOSESSOVE*. Ljubljana.
- Dalmatin, Jurij, 1580: *SALOMONOVE PRIPVVISTI*. Ljubljana.
- Dalmatin, Jurij, 1580: *CATEHISMVS*. Ljubljana.
- Trubar, Primož, 1581–82: *TA CELI NOVI TESTAMENT*. Tübingen.

- Dalmatin, Jurij, 1584: *BIBLIA*. Wittenberg.
- Dalmatin, Jurij, 1584: *TA CELI CATEHISMVS, ENI PSALMI*. Wittenberg.
- Dalmatin, Jurij, 1584: *KARSZANSKE LEPE MOLITVE*. Wittenberg.
- Dalmatin, Jurij, 1585: *AGENDA*. Wittenberg.
- Dalmatin, Jurij, 1585: *TA KRATKI WIRTEMBERSKI CATECHISMVS*. Wittenberg.
- Trost, Matija, 1588: *ENA LEPA INV PRIDNA PREDIGA*. Tübingen.
- Trubar, Primož, 1595: *HISHNA POSTILLA*. Tübingen.
- Trubar, Felicijan, 1595: *LEPE KARSZHANSKE MOLITVE*. Tübingen.
- Trubar, Felicijan, 1595: *TA CELI CATEHISMVS, ENI PSALMI*. Tübingen.
- Znojilšek, Janž, 1595: *KATECHISMVS DOCTORIA MARTINA Luthra*. Tübingen.

Kdaj bo korpus dokončan, je predvsem finančno vprašanje, saj delo poteka glede na to, koliko ga uspe financirati inštitut iz lastnih prihrankov ali (zadnji dve leti) s pomočjo *Službe za slovenski jezik*.

Prepisi so izdelani na podlagi skenov, ki jih pošljemo v podjetje CyberData India, tam jih prepisejo po metodi t. i. *double keying* (dvojnega prepisa): dva prepisovalca prepiseta enako besedilo, tretji pa uskladi mesta, kjer je prepis različen. Nato morajo ta prepis pregledati še slovenski pregledovalci, težja mesta pa rešujemo sproti v sodelovanji s strokovnjaki za slovenski jezik 16. stoletja. Gre za metodo, ki pri digitalizaciji starejših besedil daje trenutno najboljše rezultate (prim. Bartz et al. 2004: 8–15).

Primer navodil:

Primer prepisa:

```
<head>SVETIGA PAVLA LYST, PISSAN HTIM GALAtariem, skratkimi fastopnimi Islagami.</head>
<head>TA I. CAP.</head>
<p><i>A. Praui de ie on en Ioger, nekar Iogrou Shular oli Mlaishi. Inu de ie od samiga Boga Iesufa, zhudnu htimu Iogerstuu Poklyzan, Act. 9. Inu de on sam letiga lyftu ne pishe, temuzh tudi drugi Pridigary shnim. Steim on hozhe per tih Galataryh febi inu fuimu Vuku Vero sturiti, de nega Vuku taku dobru, koker tih Iogrou imao Verouati. Natu nim proŕi Gnado inu Myr, tu ie, odpulzhane uŕeh Grehou inu eno pokoino ueffelo ueift pruti Bogu. Per tim prau i fakai ie Bug puftil fuiga Synu Martrati, kai ie nom ŕeim Criftus dobil inu oprauil. B. Sazhne periatliuu fuariti te Galatarie, kir fo ŕe puftili od prauiga Euangeliskiga Nauuka na en drugi ŕepelati. Natu oftru ŕubper te falsh Vuzhenike gouori, nih Vuk panuie inu Sludiu isdaie. Potle prau i, de en Pridigar shnega Pridigo, Bogu nekar uŕem ludem ima dopaŕti, shno Boshyo zhaŕt, nekar ŕui nuz terditi. C. Praui, koku ie is ŕarifeiske Iudouske Vere na kerszhansko preobernen, Inu fakai ŕe ima nega Euangelii Verouati, Satu kir ga ie od ŕamiga</p>
```

Iefufa, nekar od ludi pryel, Obtua ta nega Euangeli ie ta prauai, risnizhni inu Boshy Vuk.

PAulus en Apoſtol (nekar od ludi, ne A Pres Poklizane nema oben Pridigati. Praui Pridigary ner vezh le od Iefufeuga Oprauila Pridiguio. j.Cor.j. Eph.j. j.Pet.j. skuſi zhloueka, temuzh skuſi Iefufa Criftufa, inu Boga Ozheta, kir ga ie gori obudil od tih mertuih) Inu vſi Bratie kir fo smeno, Tim Cerquom vti Galacij? Gnado vom inu Myr od Buga Ozheta, inu od nashiga Gofpudi Iefufa Criftufa, kir ie ſam febe dal ſa naſhe Grehe,

de bi

Prepis v tej fazi ſe nima oznak po standardu TEI, ampak ima iz finančnih razlogov krajſe oznake, narejen pa je tako, da je zlahka in takoj pretvorljiv v prepis z oznakami TEI. Podoben korpus bo treba narediti tudi za 17. in 18. stoletje.

Korpus bo v povezavi z nastajajočim *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja* predstavljal tudi izziv za poskus vzpostavitve avtomatskega označevanja starejših slovenskih besedil s pomočjo t. i. *oblikoslovnih zaglavij* (gl. spodaj).

3 Pleteršnikov slovar

Slovar Maksa Pleteršnika iz let 1894–1895, ki je na voljo tudi v digitalizirani obliki (prim. Furlan 2006), ima poleg drugega žal ſe vedno tudi vlogo edinega celovitega in zanesljivega slovarskega pomagala za slovenski jezik do vključno 19. stoletja. Prevedki posameznih iztočnic v nemščino dajejo dokaj objektivni in zanesljiv prikaz okvirnih pomenov.

4 Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja

Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja (Merše et al. 2011) vsebuje seznam vseh iztočnic in kazalk za *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Iztočnice so besednovrstno opremljene, podana pa je tudi informacija o pojavitvah posamezne besede v posameznih knjigah slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja. Baza je dostopna v knjižni in elektronski obliki.

5 Slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja

Slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja je obsežen slovarski projekt, za katerega posamezna pripravljalna dela in konceptualni razmisleki segajo v leto 1973, koncept pa je bil predstavljen leta 2001 (Merše in Novak 2001). Leta 2011 je na podlagi urejenega gradiva

izšlo zgoraj omenjeno *Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*, nato so stekla pripravljala dela za redakcijo, z letom 2013 pa tudi redna redakcija.

Slovar bo izhajal vzporedno v odprti elektronski verziji ter v knjižni obliki, ki jo narekujejo predvsem potrebe tujih raziskovalcev. Prvi zvezek bo obsegal okrog 2.000 iztočnic in okrog 1.000 kazalk in vodilk, kar bo zajemalo 3.036 enot iz *Besedja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja* – torej desetino celote. Zvezek ne bo obsegal lastnih imen, pač pa občna od A do D. Elektronska/spletna različica bo nastajala vzporedno s knjižnim slovarjem, a bo vsebovala tudi gesla iz drugih črk, ki jih bodo uporabniki najpogosteje iskali.

Slovar bo predstavljal trdno podlago za splošni zgodovinski slovar slovenskega jezika, ki bo lahko zajel slovensko besedje od prvih zapisov do konca 19. stoletja. Odločitev, da se pri tem omeji na 16. stoletje, se kaže kot pravilna, saj bi večji obseg gradiva pomenil manjše možnosti za natančno obdelavo korpusa, s tem pa bi spregledali praviloma ravno tisto, kar je z zgodovinskega vidika pri posamezni besedi najzanimivejše in najbolj specifično.

S *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja* bomo tako dobili trdni temelj, ki bo predstavljal dobro izhodišče za celovit zgodovinski opis posamezne besede, hkrati pa bo omogočal tudi pripravo ustreznih orodij za obdelavo starejših slovenskih besedil, ki jih je zaenkrat še zelo težko avtomatizirano označevati.

Slovar sledi konceptu, ki predvideva dve vrsti uporabnikov: a) splošne uporabnike, ki jih bo zanimal pomen nekaterih starih besed; b) raziskovalce in specialiste, ki bodo iskali predvsem kompleksnejše informacije; poleg tega je treba računati tudi na c) tuje uporabnike z omejenim znanjem slovenščine, ki bodo slovar uporabljali za pridobivanje različnih primerjalnih podatkov.

Označevanje besedil iz zgoraj omenjenega *Korpusa knjižnih del 16. stoletja* bodo omogočala predvsem oblikoslovna zaglavja, saj bodo v njih popisane vse možne variante posameznih glasov. Poleg tega ob delu na slovarju s tem namenom nastajajo tudi različne študije oblikoslovja 16. stoletja.

Slovar je zasnovan elektronsko in omogoča več različnih tipov prikaza, ki se še dodelujejo. Osnova za delo na slovarju je program iLex, ki slovarske podatke shranjuje v obliki baze xml. Slovar ne bo imel podiztočnic, pač pa samo glavne iztočnice. Ker je slovar vezan na jasno definiran korpus, je takšna odločitev povsem praktična, saj nekatere besede, ki bi morale biti sicer prikazane kot podiztočnice, ne bi imele glavne iztočnice, ker ne obstaja.

Pomenski opisi besed so strukturirani na tak način, da bo manj zahtevnim uporabnikom zadostovala samo razlaga ali sinonimni približek, zahtevnejši uporabniki pa bodo lahko našli tako rekoč vse, kar potrebujejo – vsekakor pa več, kot jim nudi npr. SSKJ.

Povsod, kjer je možno, so pomeni opremljeni s sinonimnimi približki; to bo omogočalo povezovanje več elektronskih virov ter tudi lažjo izdelavo celovitega zgodovinskega slovarja v prihodnje.

6 Sklep

Pri obstoječem stanju torej vidimo možnost, da bi v portal, ki bo nastal v okviru novega slovarja sodobne slovenščine ali ob njem, vključevali naslednje povezave z obstoječimi podatki:

Prvo povezavo bi predstavljalo povezovanje z bazo Pleteršnikovega slovarja iz let 1894–1895, ki je pripravljena v elektronski obliki. Za 19. stoletje bi lahko to bazo povezali z neopremljenimi zadetki iz baze, ki je nastala v okviru projekta *Jezikovni viri starejše slovenščine*, ki bi bila ustrezno skrčena na 19. stoletje. Uporabnik bi tako lahko spremljal razmeroma zanesljive Pleteršnikove podatke, na podlagi katerih bi lahko po potrebi pogledal tudi rabo in zapise posameznih besed ter njihovih oblik v realnem gradivu. Ti podatki ne bi bili interpretirani in to bi uporabnika že samo po sebi opozarjalo na njihovo naravo.

Drugo povezavo bi lahko predstavljal podatek o tem, ali se posamezna beseda na izrazni ravni že pojavlja v 16. stoletju in v katerih delih v 16. stoletju se pojavlja, to pa bi lahko naredili na podlagi baze, dobljene z delom *Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*. Takšna informacija ne bi vsebovala podatka o pomenskem razvoju posamezne besede. Obe povezavi bi seveda zajeli le del besedja, vsebovanega v slovarju sodobne slovenščine, bili pa bi notranje zanesljivi. Po avtomatski vzpostavitvi povezav predvidevamo približno eno človek-leto dela s pregledovanjem, ki bi ga moral opraviti ustrezno izobražen leksikograf, ker tu ne gre za rutinsko delo.

Tretja možnost za spletno obliko slovarja je povezovanje z nastajajočim *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*, ki bi ga lahko kot delo v nastajanju po potrebi črko za črko elektronsko objavljali in povezovali z ustreznimi iztočnicami slovarja sodobne slovenščine.

Literatura

BAHR, Joachim, 1984: Eine Jahrhundertleistung historischer Lexikographie: Das Deutsche Wörterbuch, begründet von Jacob und Wilhelm Grimm. Besch, Werner (ur.): *Sprachgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Sprache und ihrer*

Erforschung, 1. Halbband. Berlin, New York. (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft, 2). 492–501.

BARTZ, Hans-Werner, BURCH, Thomas, CHRISTMANN, Ruth, GÄRTNER, Kurt, HILDENBRANDT, Vera, SCHARES, Thomas, WEGGE, Klaudia, 2004: *Abschlußbericht. Das Deutsche Wörterbuch von Jacob und Wilhelm Grimm auf CD-ROM und im Internet. Gefördert durch die DFG im Rahmen des Programms „Retrospektive Digitalisierung von Bibliotheksbeständen“ von November 1998 bis Oktober 2003*. Trier: DFG.

BENNETT, Paul et al. (ur.), 2013: *New methods in historical corpora*. (Korpuslinguistik und interdisziplinäre Perspektiven auf Sprache = Corpuslinguistics and interdisciplinary perspectives on language, 3). Tübingen: Narr Verlag.

ERJAVEC, Tomaž, 2012. Jezikoslovni viri starejše slovenščine = Historical Slovenian language resources. Vodopivec, Ines et al. (ur.): *Ljubljana v BiTiH - BiTi v Ljubljani: prispevki iz prvega ljubljanskega kongresa digitalizacije kulturne dediščine = Papers from the first Slovenian congress for digitisation of cultural heritage: tematska številka*. (Knjižnica, 56, 3). 205–221.

ERJAVEC, Tomaž, JELOVŠEK, Alenka, 2013. A corpus-based diachronic analysis of Slovene clitics. Bennett, Paul et al. (ur.). *New methods in historical corpora*, (Korpuslinguistik und interdisziplinäre Perspektiven auf Sprache = Corpuslinguistics and interdisciplinary perspectives on language, 3). Tübingen: Narr Verlag. 117–126.

FURLAN, Metka, 2006. K transliterirani izdaji Pleteršnikovega slovarja. Furlan, Metka (ur.), Pleteršnik, Maks. *Slovensko-nemški slovar*. (Zbirka Slovarji). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. I–XV.

MERŠE, Majda, 2004. Pomen in vrednotenje slovarjev kot temeljnih slovenističnih del v sodobni družbi. Luthar, Oto (ur.), et al. *Za odprto znanost*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 122–131.

MERŠE, Majda, NOVAK, France, 2001: *Slovar jezika slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja: Poskusni snopič*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

MERŠE, Majda, AHAČIČ, Kozma, LEGAN RAVNIKAR, Andreja, NARAT, Jožica, NOVAK, France, 2011: *Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.